

УДК 378.14

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310-2020-97-4-17-24>

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ АНІМАЦІЙНИХ ЗАХОДІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Г. А. Богатирьова

ORCID 0000-0003-3790-4735

У статті проаналізовані теоретичні засади розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів у професійній діяльності в умовах закладів вищої освіти. Визначено основні підходи щодо розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму: суб'єктивно-особистісний, системно-структурний, акмеологічний. Встановлено, що творчі здібності проявляються у відкритості до всього нового, прагненні і здатності до саморозвитку, самореалізації та самовдосконаленню; у готовності до ризику та нестандартним рішенням; у наявності творчого мислення, яке проявляється у вмінні висувати гіпотези, вмінні генерувати нові ідеї, вести багатоваріантний пошук, у гнучкості мислення. Наголошено, що для ефективного розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів в професійній діяльності необхідно створити педагогічні умови, а саме: навчання на основі мотивації досягнень, інтерактивне навчання з використанням прийомів модерації, професійна спрямованість процесу навчання. Зазначено, що накопичення кожним студентом досвіду самостійної творчої діяльності передбачає активне використання на різних етапах виконання творчих завдань колективних, індивідуальних і групових форм роботи. Зроблені висновки, що розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів у професійній діяльності має бути цілеспрямованим, методологічно обґрунтованим процесом, адже його метою є розвиток особистісних якостей та підвищення мотивації до навчання та професійної діяльності, що є вкрай актуальним в умовах сучасної вищої освіти. При цьому ефективність та результативність педагогічного здійснення забезпечується всією логікою побудови змісту навчального процесу, стилем навчання і виховання, відповідними організаційними формами квазіпрофесійної діяльності.

Ключові слова: фахівці із туризму, анімаційна діяльність, творчі здібності, професійна діяльність.

Постановка проблеми. Проблема розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців є однією з фундаментальних проблем вищої освіти. Стратегія сучасної вищої освіти полягає у забезпеченні всіх здобувачів вищої освіти можливістю для прояву своїх здатностей, а також створення передумов для ефективної професійної діяльності після закінчення навчання в закладі вищої освіти. Тож, важливою передумовою успішної професійної діяльності з проведення анімаційних заходів майбутніх фахівців із туризму є розвиток їх творчих здібностей під час навчання.

Творчі здібності – це індивідуальні якості людини, які проявляються в умінні застосувати знання, вміння і навички в умовах нестандартної ситуації. Іншими словами, творчі здібності це індивідуально-психологічні особливості особистості, які стосуються успішного виконання будь-якої діяльності, результатом якої є новий продукт, що має значущість або для суб'єкта, або для суспільства (Гончаренко, 1997).

У творчій діяльності вирішуються пошуково-творчі завдання з метою розвинути здібності студента. Тому, якщо в процесі навчальної діяльності формується вміння вчитися, то в рамках творчої діяльності формується загальна здатність шукати і знаходити нові рішення, незвичайні способи досягнення необхідного результату, нові підходи до розгляду запропонованої ситуації.

Аналіз актуальних досліджень. В сучасній педагогічній теорії вивченням проблеми розвитку творчих здібностей особистості під час професійного та особистісного розвитку, створення технологій, спрямованих на розкриття творчого потенціалу та підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців є пошуком багатьох вчених, таких як: Н. Васина, О. Гусева, В. Толмачова та ін.; розкриття творчого потенціалу підлітків, студентів педагогічних закладів вищої освіти: Н. Лаврентьєва, Б. Левченко, Г. Перевалова та ін. Однак проблема розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів в професійній діяльності є недостатньо освітленою.

Мета статті полягає у теоретичному аналізі деяких аспектів розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів у професійній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Порівнювальний аналіз теорії професійної освіти майбутніх фахівців із туризму з потребами туристичної індустрії дозволив виявити деякі суперечності, а саме:

– на науково-теоретичному рівні характеризується тим, що підготовка майбутніх фахівців із туризму потребує включення в освітній процес технологій, спрямованих на розвиток готовності до виконання

творчо-пошукової діяльності щодо проведення анімаційних заходів, але в теорії професійної туристичної освіти недостатньо розроблені структура й зміст таких технологій;

– на науково-методичному рівні актуалізується протиріччя між об'єктивною значущістю проєктних вмінь в діяльності майбутніх фахівців із туризму та практичною нерозробленістю методики їх розвитку засобами навчально-тренувальних проєктів;

У якості основи творчих здібностей вчені визначають різні функції особистості. Так, на думку О. Бухова (2017), мотивація росту, самоактуалізації досягнень, а також особистісна захопленість є відправною точкою творчості.

З точки зору суб'єктивно-особистісного підходу, творчі здібності є актуалізацією взаємозв'язків мотивації та здібностей особистості; системно-структурного підходу – саморозвинену і самоуправлінницьку систему, яка виконує інтегративну, координаційну, проєктувальну та регулюючу функції; акмеологічного підходу – проявляється у перспективності як «вертикалі», яка веде до особистісного розвитку, сходженню до індивідуальності, спрямованості до саморозвитку у відповідності до поставленої мети (Бухов, 2017).

Аналіз специфіки професійної діяльності майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів, її орієнтації, зміст і структура дозволяють визначити наступні компоненти творчого потенціалу:

– здібності, які у певних умовах доволіно актуалізуються, проявляються в діяльності та забезпечують отримання об'єктивно або суб'єктивно значущих нових оригінальних результатів, а саме здібностей до творчого мислення (вміння висувати гіпотези, генерувати нові ідеї, вести пошукову діяльність, прагнення і здатності до саморозвитку), комунікативні (позитивний настрій на спілкування, прояв інтересу до людей, вміння працювати в команді, здатність до емпатії) та рефлексивні (вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати результати діяльності, адекватно оцінювати свої можливості в майбутній професійній діяльності);

– мотивація до навчальної та майбутньої професійної діяльності (важливим мотивом навчально-професійної діяльності є саморозвиток, самовдосконалення та самореалізація) (Войтенко, 2006).

Проведений аналіз сучасних підходів до розвитку творчих здібностей особистості в умовах навчання показав, що їх можна поділити на дві великі групи - предметні, зумовлені специфікою навчальних дисциплін і позапредметні, універсальні, не пов'язані з будь-якої дисципліною підходи і методики розвитку творчих здібностей.

В основі процесу розвитку творчих здібностей лежать:

- формування академічних успіхів студентів, їх інтелектуального і морального розвитку з використанням нестандартних уроків, форм, методів і прийомів роботи; - впровадження в освітній процес альтернативних форм і способів ведення освітньої діяльності;

- створення умов для прояву творчості на занятті студентів незалежно від їх особистісних якостей;

- постійна підтримка прагнення студента до самостійної творчої діяльності (Сайдамагов, 2012).

Для ефективного розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів в професійній діяльності необхідно створити педагогічні умови, а саме: навчання на основі мотивації досягнень, інтерактивне навчання з використанням прийомів модератії, професійна спрямованість процесу навчання.

Творчі здібності проявляються у відкритості до всього нового, прагненні і здатності до саморозвитку, самореалізації та самовдосконаленню; у готовності до ризику та нестандартним рішенням; у наявності творчого мислення, яке проявляється у вмінні висувати гіпотези, вмінні генерувати нові ідеї, вести багатоваріантний пошук, у гнучкості мислення.

На думку М. Войтенко (2008), розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів ефективно відбувається в процесі квазіпрофесійної навчальної діяльності. Автор зазначає, що навчальне проектування анімаційних програм під час квазіпрофесійної діяльності сприяє цілеспрямованому особистісному розвитку студента та стимулює його до прояву творчих здібностей.

Визначають наступні універсальні фази творчої діяльності: виникнення ідеї – визначення проблемної ситуації – вибір плану – цілеспрямованість пошуку – відбір оптимальних можливостей вирішення. Ці фази творчої діяльності відповідають таким етапам: постановка проблеми – дослідження ідей – дослідження об'єкту проектування – розвиток ідеї – планування – організація та технологія реалізації – перевірка та оцінка (підведення підсумків) (Сайдамагов, 2012).

Накопичення кожним студентом досвіду самостійної творчої діяльності передбачає активне використання на різних етапах виконання творчих завдань колективних, індивідуальних і групових форм роботи. Індивідуальна форма дозволяє активізувати особистий досвід студента, розвиває вміння самостійно виділити конкретне завдання для вирішення. Групова форма розвиває вміння узгоджувати свою точку зору з думкою товаришів, вміння вислуховувати і аналізувати пропоновані учасниками

групи напряму пошуку. Колективна форма дозволяє студенту з'ясувати різні точки зору на рішення творчого завдання. Таким чином, ефективність проведеної роботи багато в чому визначається характером взаємин як між студентами, так і між студентами і викладачем.

Для розвитку творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів доречно і проведення екскурсій на підприємства туристичного та розважального профілю, запрошення провідних фахівців цих підприємств до участі в освітньому процесі. Тому, студенти мають можливість спостерігати роботу колективу, виконувану в чітко організованому ритмі, що сприяє вихованню культури праці. Безпосереднє спілкування студентів з новаторами виробництва, передовими працівниками пробуджує бажання стати схожими на професіоналів. Студенти починають розуміти, що погана робота одного відбивається на результатах всього колективу (Войтенко, 2006).

Висновки. Отже, можна зробити висновок про те, що розвиток творчих здібностей майбутніх фахівців із туризму щодо проведення анімаційних заходів у професійній діяльності має бути цілеспрямованим, методологічно обґрунтованим процесом, адже його метою є розвиток особистісної якостей та підвищення мотивації до навчання та професійної діяльності, що є вкрай актуальним в умовах сучасної вищої освіти. При цьому ефективність та результативність педагогічного здійснення забезпечується всією логікою побудови змісту навчального процесу, стилем навчання і виховання, відповідними організаційними формами квазіпрофесійної діяльності.

Література

1. Бухов О. Условия развития творческих способностей студентов в учебной деятельности. *Наука и школа*. 2017. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/usloviya-razvitiya-tvorcheskih-sposobnostey-studentov-v-uchebnoy-deyatelnosti> (дата звернення: 04.09.2020).
2. Войтенко М. Проблема формирования творческого потенциала личности будущих специалистов по социально-культурному сервису и туризму и пути ее решения. *Проф. образование. (Новые под. исслед.)*. 2008. № 1. С. 18–20
3. Войтенко М. Значение творческого потенциала личности в профессиональном образовании будущих работников туризма. *Психодидактика высшего и среднего образования: материалы 6-й Всерос. науч.- практ. конф.* Барнаул: БГПУ, 2006. Ч. 2. С. 273–275.
4. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
5. Сайдамагов Ф. Развитие творческих способностей студентов в процессе профессиональной подготовки. *Молодой ученый*. 2012. № 8 (43). С. 374-375. URL: <https://moluch.ru/archive/43/5182/> (дата звернення: 08.09.2020).

References

1. Bukhov, O. (2017). Usloviya razvitiya tvorcheskikh sposobnostey studentov v uchebnoy deyatel'nosti [Conditions for the development of students' creative abilities in educational activities]. *Nova shkkola*, 4 (date of appeal: 04.09.2020) (rus).
2. Voytenko, M. (2008). Problema formirovaniya tvorcheskogo potentsiala lichnosti budushchikh spetsialistov po sotsial'no-kul'turnomu servisu i turizmu i puti yeye resheniya [The problem of forming the creative potential of the personality of future specialists in social and cultural services and tourism and ways to solve it]. *Professionalnoe obrazovanie (Novye pedagogicheskie issledovaniya)*, 1, 18-20 (rus).
3. Voytenko, M. (2006). Znachenie tvorcheskogo potentsiala lichnosti v professional'nom obrazovanii budushchikh rabotnikov turizma [The value of the creative potential of the individual in the professional education of future tourism workers]. *Psikhodidaktika vysshego i srednego obrazovaniya: materialy 6-y Vseros. nauch.- prakt. konf., Ch. 2*, 273–275. Barnaul: BSPU (rus).
4. Honcharenko, S. (1997). *Ukrayins'kyu pedahohichnyy slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]*. Kyiv: Lybid (ukr).
5. Saydamatov, F. (2012). Razvitiye tvorcheskikh sposobnostey studentov v protsesse professional'noy podgotovki [Development of students' creative abilities in the process of professional training]. *Molodoy uchenyy*, 8 (43), 374-375 (date of appeal: 08.09.2020) (rus).

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ТУРИЗМУ ПО ПРОВЕДЕНИЮ АНИМАЦИОННЫХ МЕРОПРИЯТИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Г. А. Богатырева

В статье проанализированы теоретические основы развития творческих способностей будущих специалистов по туризму в проведении анимационных мероприятий в профессиональной деятельности в условиях учреждений высшего образования. Определены основные подходы по развитию творческих способностей будущих специалистов по туризму: субъективно-личностный, системно-структурный, акмеологический. Установлено, что творческие способности проявляются в открытости ко всему новому, стремлении и способности к саморазвитию, самореализации и самосовершенствованию; в готовности к риску и нестандартным решениям; в наличии творческого мышления, которое проявляется в умении выдвигать гипотезы, умении генерировать новые идеи, вести многовариантный поиск, в гибкости мышления. Отмечено, что для эффективно развития творческих способностей будущих специалистов по туризму в проведении анимационных мероприятий в профессиональной деятельности необходимо создать педагогические условия, а именно: обучение на основе мотивации достижений, интерактивное обучение с использованием приемов модерации, профессиональная направленность процесса

обучения. Отмечено, что накопление каждым студентом опыта самостоятельной творческой деятельности предполагает активное использование на разных этапах выполнения творческих заданий коллективных, индивидуальных и групповых форм работы. Сделаны выводы, что развитие творческих способностей будущих специалистов по туризму в проведении анимационных мероприятий в профессиональной деятельности должно быть целенаправленным, методологически обоснованным процессом, ведь его целью является развитие личностных качеств и повышение мотивации к обучению и профессиональной деятельности, крайне актуальным в условиях современного высшего образования. При этом эффективность и результативность педагогического осуществления обеспечивается всей логикой построения содержания учебного процесса, стилем обучения и воспитания, соответствующими организационными формами квазипрофессиональной деятельности.

Ключевые слова: специалисты по туризму, анимационная деятельность, творческие способности, профессиональная деятельность.

DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITIES OF FUTURE TOURISM SPECIALISTS IN CARRYING OUT ANIMATION EVENTS IN PROFESSIONAL ACTIVITIES

G. A. Bohatyryova

The article analyzes the theoretical foundations of the development of the creative abilities of future tourism specialists about carrying out animation activities in professional activities in the conditions of higher education institutions. The main approaches to the development of the creative abilities of future specialists in tourism are determined: subjective-personal, system-structural, acmeological. It has been established that creative abilities are manifested in openness to everything new, striving and ability for self-development, self-realization and self-improvement; in readiness for risk and non-standard solutions; in the presence of creative thinking, which manifests itself in the ability to put forward hypotheses, the ability to generate new ideas, to conduct a multivariate search, in the flexibility of thinking. It is noted that for the effective development of the creative abilities of future tourism specialists to carry out animation activities in their professional activities, it is necessary to create pedagogical conditions, namely: learning based on achievement motivation, interactive learning using moderation techniques, and the professional orientation of the learning process. It is noted that the accumulation of experience of independent creative activity by each student presupposes the active use of collective, individual and group forms of work at different stages of performing creative tasks. It is concluded that the development of the creative abilities of future tourism specialists to conduct animation events in their professional activities should be a purposeful, methodologically sound process, because its purpose is to develop personal qualities and increase motivation for learning and professional activity, which is extremely relevant in the conditions of modern higher

education. At the same time, the effectiveness and efficiency of pedagogical implementation is ensured by the entire logic of constructing the content of the educational process, the style of teaching and upbringing, the corresponding organizational forms of quasi-professional activity.

Key words: *Tourism specialists, animation activities, creativity, professional activities.*

Богатирьова Галина Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри туризму та краєзнавства, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг, Україна). E-mail: amlady.litvinova@gmail.com

Богатырева Галина Андреевна – кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры туризма и краеведения, Донецкий национальный университет экономики и торговли имени Михаила Туган-Барановского (г. Кривой Рог, Украина). E-mail: amlady.litvinova@gmail.com

Bohatyryova Galyna Andriivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Local History, Mykhailo Tuhan-Baranovskyi Donetsk National University of Economics and Trade (Kryvyi Rih, Ukraine). E-mail: amlady.litvinova@gmail.com